

IV₇^{#1} alterācijas

IV₇^{#1} – “minimāla” alterācija, kas iespējama tikai mažorā, kur akordam ir 6 risinājuma varianti:

- 1) Atrisinās D identiski kā VII₇ risinās T mažorā – ar dubultoto tercās skaņu.
- 2) Caur disonējošo D “tīrā veidā” neiet, jo var veidoties tiešvirze un lejupslīde, kā variants atrisinājumam var būt gājiens caur D ar sekstu, kur tā ir kopējā skaņa IV₇^{#1} septīmai:

IV₇^{#1} - V₅₃^(3x2); IV₇^{#1} - V₂⁶ - ⁵ I₆₃

- 3) Atrisinājums K₆₄ ir visvieglākais (2 kopīgās skaņas) un visbiežāk sastopamais;
- 4) Caur VII₄₃ atrisinās ar kopējo VI pakāpi:

IV₇^{#1} K₆₄ - V₇ - T₅₃⁽⁻⁵⁾ IV₇^{#1} VII₄₃ - T₆₃^(3x2)

- 5) Atrisinājums caur II₆₅^{#3} notiek pēc tā paša principa kā VII₇ iet caur D (akustiski arī sakrīt);
- 6) Dezalterācija caur tās pašas funkcijas disonējošo akordu (II₆₅):

IV₇^{#1} II₆₅^{#3} - V₂ - T₆₃ IV₇^{#1} - II₆₅^h - V₂ - T₆₃

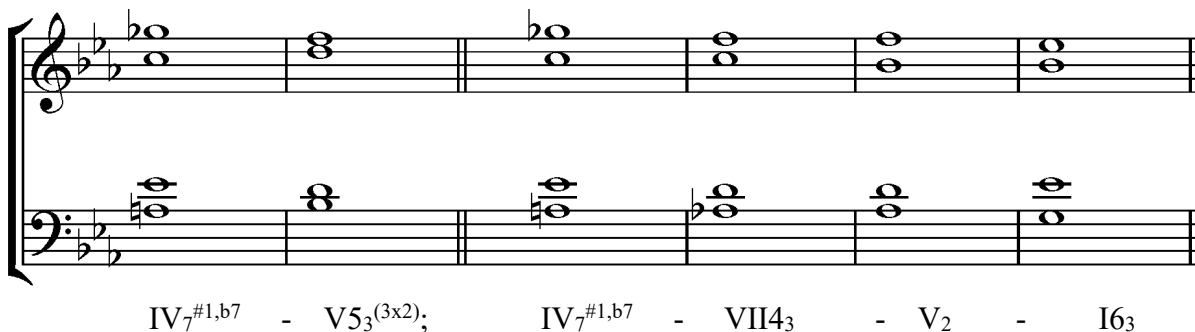
$IV_7^{\#1, b7}$ – alterācija izveido pamazinātā septakorda skanējumu. Saskaņā ar šādu alterāciju, izrietot no hromatiskās gammas pareizrakstības likumiem, $bIII$ pakāpei iespējams risinājuma virziens ir tikai uz leju – uz II pakāpi, nevis uz III dabisko pakāpi. Savukārt pirms dabiskās III pakāpes mažorā no apakšas drīkst būt tikai $\#II$.

Hromatiskās gammas fragmenta piemērs *Es dur*:

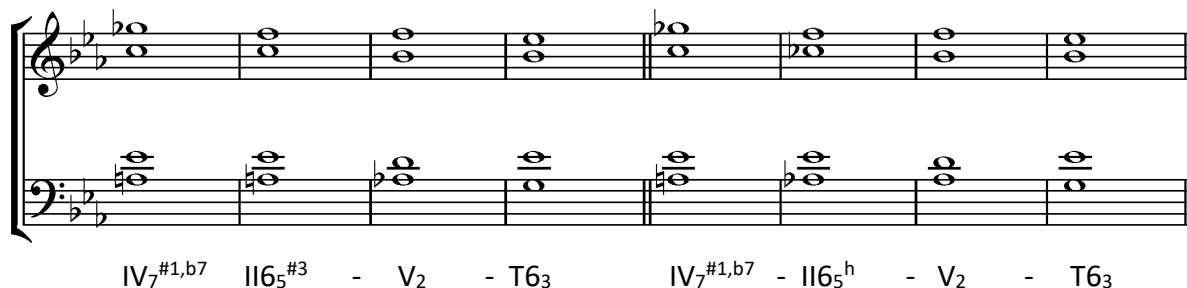

$IV_7^{\#1, b7}$ risinājuma varianti ir 4:

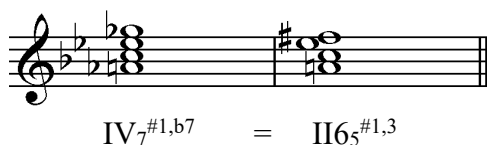
- 1) Atrisinājums D līdzīgi kā $pmVII_7$ risinās T;
- 2) Atrisinājums caur VII_4_3 , šajā gadījumā vēlams pēc VII nesniegt uzreiz risinājumu T, kur tiek dubultota terca (kas tikko bija pazemināta), bet gan virzīt to caur D uz T, lai neveidojas solbemor un solbekar vienā balsī:

3) un 4) atrisinājums (caur $II_6_5^{\#3}$ un dezalterācija) notiek līdzīgi kā iepriekšējā akorda atrisinājumos, jo tālāku balsvirzi būtiski neskar:

NB! Ja nepieciešams šo akordu risināt K vai caur D – jāņem enharmoniski vienāds akords – $II_6_5^{\#1, \#3}$, solbemorlu ($b7$) pārsaucot par fadiēzu ($\#1$):

$$IV_7^{\#1, b7} = II_6_5^{\#1, 3}$$

$IV_7^{\#1,b3,b7}$ – ir t.s. akords ar maksimālu, “pilnu alterāciju”, kas akustiski skan kā D_2 tonalitātē pustoni augstāk, un būtu risināms līdzīgi iepriekšējam variantam. Deļ $b7$ nav iespējams savienojums ar K un disonējošo D .

Tāpat šajā variantā atrisinājums konsonējošajā dominantē nav veiksmīgs, jo izraisa vai nu pl_2 , vai nu paralēlas t_5 . Tādējādi paliek tikai 3 risinājuma varianti – caur $pmVII$, caur $II^{\#3,b5}$ un dezalterācija:

NB! Ja pirmajā akordā parādās bVI pakāpe (= $b3$) – nākamajos akordos tā nav jāatsauc, bet jātur, kamēr tā pāriet V pakāpē!

$IV_7^{\#1,b3,b7}$ - $pmVII_4_3$ - V_2 - I_6_3

$IV_7^{\#1,b3,b7}$ - $II_6_5^{\#3,b5}$ - V_2 - I_6_3 $IV_7^{\#1,b3,b7}$ - $II_6_5^h$ - V_2 - I_6_3

Mažorā var izmantot arī $IV_7^{\#1,b3}$, ko nevar atrisināt D . Iespējami 5 atrisinājumi ar noteikumu, ka tur, kur nepieciešams, visos nākošajos akordos būs jā saglabā bVI pakāpe: caur VII jārisina kā caur $pmVII$, kā arī risināsies caur $II_6_5^{\#3,b5}$, un dezalterācijā jau būs (tā speciāli vairs nav jā pazemina), piemēram:

$IV_7^{\#1,b3}$ - $pmVII_4_3$ - V_2 - I_6_3 $IV_7^{\#1,b3}$ - $II_6_5^h$ - V_2 - I_6_3

Alterētā IV₇ apvērsumu atrisinājumi:

Uz VI vai bVI pakāpes:

AKORDS	D	CAUR D	T	CAUR VII	CAUR II ^{#3}	DEZALTERĀCIJA	PLAGĀLAIS PAPILDINĀJUMS
IV ₆₅ ^{#1} (=VII ₆₅)	D ₆₃ ^(3x2)	D ₇ ⁶ -	K ₆₄ -	VII ₂ -	II ₄₃ ^{#3} -	II ₄₃ ^h	T ₅₃ ^(1x2)
IV ₆₅ ^{#1,b3}	<u>D₅₃</u> ^(1x2)	D ₇ ⁶ -	K ₆₄ -	pmVII ₂ -	II ₄₃ ^{#3,b5}	II ₄₃ ^h	T ₅₃ ^(1x2)
IV ₆₅ ^{#1,b7} (=pmVII ₆₅)	D ₆₃ ^(3x2)	nav	nav	VII ₂ -	II ₄₃ ^{#3}	II ₄₃ ^h	nav
IV ₆₅ ^{#1,b3,b7} (=D ₇ enh.)	<u>D₅₃</u> ^(1x2)	nav	nav	pmVII ₂ -	II ₄₃ ^{#3,b5}	II ₄₃ ^h	nav

Uz I pakāpes:

AKORDS	D	CAUR D	T = PLAGĀLAIS PAPILDINĀJUMS	CAUR VII	CAUR II ^{#3}	DEZALTERĀCIJA
IV ₄₃ ^{#1} (=VII ₄₃) tikai mažorā	D ₆₃ ^(3x2)	D ₆₅ ⁶ -	T ₅₃ ^(5x2)	VII ₇ -	II ₂ ^{#3} - D ₆₅ -	II ₂ ^h - D ₆₅ -
IV ₄₃ ^{#1,b3}	<u>D₆₃</u> ^(1x2)	D ₆₅ ⁶ -	T ₅₃ ^(5x2)	pmVII ₇ -	II ₂ ^{#3,b5} - D ₆₅ -	II ₂ ^h - D ₆₅ -
IV ₄₃ ^{#1,b7} (=pmVII ₄₃)	D ₆₃ ^(3x2)	nav	nav	VII ₇ -	II ₂ ^{#3} - D ₆₅ -	II ₂ ^h - D ₆₅ -
IV ₄₃ ^{#1,b3,b7} (=D ₆₅ enh.)	<u>D₆₃</u> ^(1x2)	nav	nav	pmVII ₇ -	II ₂ ^{#3,b5} - D ₆₅ -	II ₂ ^h - D ₆₅ -

Uz III vai bIII pakāpes:

AKORDS	D Izmanto reti, pārgājsecībās uz IV ₄₃	CAUR D	T = (KĀ PALĪGSECĪBA, PLAGĀLAIS PAPILDINĀJUMS	CAUR VII	CAUR II ^{#3} izmanto bieži, lai kompensētu atrisinājumu caur D	DEZALTERĀCIJA
IV ₂ ^{#1} (=VII ₂) tikai mažorā	D ₆₄ ^(3x2) vai 5x2 pārgājsecībā	nav	T ₆₃ ^(5x2)	VII ₆₅ -	II ₇ ^{#3} - D ₄₃ -	II ₇ ^h - D ₄₃ -
IV ₂ ^{#1,b3}	<u>D₆₄</u> ^(1x2) izmanto reti	nav	T ₆₃ ^(5x2)	pmVII ₆₅ -	II ₇ ^{#3,b5} - D ₄₃ -	II ₇ ^h - D ₄₃ -
IV ₂ ^{#1,b7} (=pmVII ₂)	D ₆₄ ^(3x2) vai 5x2 uz IV ₄₃	nav	nav	VII ₆₅ -	II ₇ ^{#3} - D ₄₃ -	II ₇ ^h - D ₄₃ -
IV ₂ ^{#1,b3,b7} (=D ₂ enh.)	<u>D₆₄</u> ^(1x2) izmanto reti	nav	nav	pmVII ₆₅ -	II ₇ ^{#3,b5} - D ₄₃ -	II ₇ ^h - D ₄₃ -

Ņemot vērā atrašanās vietas pakāpes, alterācijas variantu MINORĀ nav daudz:

#1 – pirmas paaugstinājums (#IV pakāpe) ir obligāts;

#3 vai **b3**– lai iegūtu pamazinātajam akordam līdzvērtīgu skanējumu, kas sakristu ar mažorā skanošo $pmIV_7^{\#1,b7}$, minorā VI pakāpe ir jāpaaugstina, kā rezultātā veidojas #3. Ja paaugstinājumu neveido, veidojas akords, kas līdzvērtīgs mažora IV_7^{b3} , ko liekam iekavās, jo patiesībā minorā tā ir dabiski zema pakāpe.

5 skaņa ir tonalitātes tonika, kas netiek alterēta.

b7 – ir III pakāpe, kas minorā ir dabiski zema, tādējādi, salīdzinot akordu ar tā variantu mažorā (kur **b7** var būt papildu alterācija), arī minora apzīmējumos liekam **b7**.

Tādējādi minorā alterētajam IV_7 un apvērsumiem ir 2 varianti: $IV_7^{\#1,\#3,b7}$ (audiāli pielīdzināms $pmVII_7$) un $IV_7^{\#1,(b3),b7}$ (enharmoniski pārsaucot, pielīdzināms disonējošajai D) **b3** ir dabiskā VI pakāpe, kura, salīdzinot ar akorda variantu mažorā, ir pazeminājums. Tā kā #3 vai **b3** praktiski neietekmē akorda atrisinājumus, tabulā ielikti uzreiz abi varianti:

AKORDS	D	CAUR D	T	CAUR pmVII	CAUR II ^{#3}	DEZALTERĀCIJA
$IV_7^{\#1,\#3,b7}$	$D5_3^{(3x2)}$	$D2^6-$	1) $K6_4-$ 2) arī kā palīgakords starp diviem $K6_4$	Pm, risinājums caur pm, nav iespējams (notiek lejupslīde - tiešvirze)	$II6_5^{\#3}-$ $D2-$	$II6_5-$ $D2-$
$IV_7^{\#1,(b3),b7}$	$D5_3^{(1x2)}$ jāizvairās no paralēlajām t5		$K6_4$	$pmVII_4_3$	$II6_5^{\#3,(b5)}$ $-D2-$	
$IV6_5^{\#1,\#3,b7}$	$D6_3^{(3x2)}$	$D7^6-$	1) $K6_4-$ 2) kā palīgakords starp diviem $K6_4$ 3) arī $T5_3^{(1x2)}$ plag papild.	Pm, risinājums caur pm, nav iespējams (notiek lejupslīde - tiešvirze)	$II4_3^{\#3,\#5}-$ $D7-$	$II4_3-$ $D7-$
$IV6_5^{\#1,(b3),b7}$	$D5_3^{(1x2)}$ neizmanto, jo nav iespējams izvairīties no paralēlajām t5 basā un citā partijā		$K6_4$	$pmVII_2-$	$II4_3^{\#3,(b5)}$ $-D7-$	
$IV4_3^{\#1,\#3,b7}$	$D6_3^{(3x2)}$	$D6_5^6-$	$T5_3^{(5x2)}=$ plag. papild.	Pm, risinājums caur pm, nav iespējams (notiek lejupslīde - tiešvirze)	$II_2^{\#3,\#5}-$ $D6_5-$	II_2- $D6_5-$
$IV4_3^{\#1,(b3),b7}$	$D6_3^{(1x2)}$ jāizvairās no paralēlajām t5			$pmVII_7-$	$II_2^{\#3,(b5)}-$ $D6_5-$	
$IV_2^{\#1,\#3,b7}$	$D6_4^{(3x2)}$ -reti; $D6_4^{(5x2)}$ pārgājsecībā uz $IV4_3$	$D4_3$ (tikai vispirms ejot caur $D6_4$)	$T6_3^{(5x2)}$	Pm, risinājums caur pm, nav iespējams (notiek lejupslīde - tiešvirze)	$II_7^{\#3}-D4_3$ -	II_7- $D4_3-$
$IV_2^{\#1,(b3),b7}$	$D6_4^{(3x2)}$ -reti			$pmVII_6_5-$	$II_7^{\#3,(b5)}-$ $D4_3-$	

UZDEVUMI:

1. Spēlēt akordu secību *g moll*:

4/4	$p^3t5_3 - ^5t6_3 - II_7^{#3,(b5)} - D_9$	$t5_3 - VI5_3 - II6_5 - VI6_4$	$II_7 - II_7^{#3,#5} - D5_3 - D6_5^6$
-----	---	--------------------------------	---------------------------------------

$t5_3 - ^5t6_3 - IV_2^{#1,(b3,b7)} - t6_3$	$D5_3 - D7^6 - VI5_3 - III5_3^d$	$S5_3 - IV_7^{#1,#3,(b7)} - K6_4 - D7^6$
--	----------------------------------	--

$t5_3 - IV4_3^{#1,b3,(b7)} - t5_3$

2. Parakstīt akordiku pirmajām 2 taktīm. Sekvencēt 2 taktis modulējošajā sekvencē pa I2 uz augšu:

FANTASIA and SONATA, in C Minor

FANTASIA N° 4

Edited by Carl Reinecke

(Composed in Vienna, in June 1785)

WOLFGANG AMADEUS MOZART

N° 475 (K^uchel)

Adagio (♩ = 96)

PIANO

3. 4 dotajām taktīm parakstīt visus akordus. Sekvencēt 3. takti + pirmie 2 akordi no 4. takts pa m3 uz leju:

Beethovens Werke. **SONATE PATHETIQUE** für das Pianoforte von **L. VAN BEETHOVEN.** VOLUME XX N° 131.
Dem Fürsten Carl von Lichnowsky gewidmet. Op. 13.

Sonate N° 8.

Grave.

sp *f* *f* *p cresc.* *f*

9